

رویکردهای پیشگیرانه جرم‌شناسی اسلامی

از مجموعه گرایش جدید جرم‌شناسی اسلامی

در حقوق کیفری، ایران و جهان اسلام

مؤلفان:

دکتر سید محسن رضا موسوی فرد

عضو هیئت علمی دانشگاه و پژوهشگر

دکترای تخصصی حقوق، روابط بین‌الملل

واضح گرایش نوین جرم‌شناسی اسلامی

مهدی طحان

پژوهشگر و محقق

کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه : موسوی فرد، سیدمحمد رضا،
عنوان و نام پدیدآور : رویکردهای پیشگیرانه جرم‌شناسی اسلامی : از مجموعه گرایش جدید جرم‌شناسی اسلامی در حقوق کیفری، ایران و جهان اسلام/مؤلفان سیدمحمد رضا موسوی فرد، مهدی طحان.
مشخصات نشر : تهران: مجد، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری : ۱۷۳ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۱۵۵-۰

وضعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : جرم‌شناسی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع : Criminology -- Religious aspects -- Islam
موضوع : جرم و جنایت -- پیشگیری -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع : Crime prevention -- Religious aspects -- Islam
موضوع : انحراف اجتماعی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع : Deviant behavior -- Religious aspects -- Islam
شنا، افزوده : طحان، مهدی،
رده بندی کنگ : BP ۲۳۰/۱۰۰
رده بندی دی‌بی : ۲۹۷/۴۸۳۴
شماره کتابشناسی : ۵۷۲۹۲۰۸

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از این کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
مؤلف: سید محمد رضا موسوی فرد، مهدی طحان

رویکردهای پیشگیرانه جرم‌شناسی اسلامی

مؤلفان: دکتر سیدمحمد رضا موسوی فرد/ مهدی طحان

اشارات مجد

چاپ اول : ۱۳۹۸ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصراً به صاحب مجلد است.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۱۵۵-۰

ISBN: 978-622-225-155-0

دفتر مرکزی مجد:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای زاندا، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

فروشگاه مرکزی: تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹

تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲

www.majdlaw.com

E-mail: info@majdlaw.com

کانال رسمی انتشارات مجد در تلگرام: @majdlaw

فهرست مطالب

مقدمه	۹
فصل اول: کلیات	۱۱
مبحث اول: کلیاتی در باب موضوع	۱۱
گفتار اول: دیباچه بحث	۱۱
گفتار دوم: مفاهیم و رویکردهای بنیادین	۱۷
الف) نگاهی ماهیتی به پیشگیری	۱۷
ب) معنا و مفهوم مختصر جرم از منظر قرآن	۲۴
مبحث دوم: سیاست جنایی اسلام در این باب	۲۶
گفتار اول: ماهیت سیاست جنایی	۲۶
گفتار دوم: اهداف جرم‌انگاری و ضرورت پیشگیری از منظر اسلام	۲۷
الف) توجه به کرامت انسانی	۲۹
ب) حمایت از ارزش‌های اخلاقی	۳۱
فصل دوم: رویکردهای پیشگیری، در انجمن جرم‌شناسی	۳۵
مبحث اول: کلیات پیشگیری	۳۵
گفتار اول: مروری بر پیشگیری در جرم‌شناسی کلاسیک گذار به رویکردهای دینی	۳۵
گفتار دوم: انواع پیشگیری	۴۰
الف) پیشگیری اجتماعی	۴۰
ب) پیشگیری وضعی	۴۲
۱) مفهوم پیشگیری وضعی	۴۴
۲) سازوکارهای پیشگیری وضعی	۴۵
گفتار سوم: راهبردهای اساسی پیشگیری از جرم شعبات آن	۴۷
مبحث دوم: پیشگیری عام از گناهان جرم‌انگاری شده در جرم‌شناسی اسلامی	۵۵
گفتار اول: راه‌های پیشگیری از جرم در اسلام	۵۵
الف) نقش جهان‌بینی توحیدی در پیشگیری از جرم	۵۵
ب) نقش امر به معروف و نهی از منکر در پیشگیری از جرم	۵۷
پ) نقش اخلاق در پیشگیری از جرم	۵۹
گفتار دوم: هدف از اعمال مجازات از دیدگاه قرآن (دیدگاه پیشگیرانه)	۶۱
گفتار سوم: آموزه‌های پیشگیرانه "کتاب" در قالب جرم‌شناسی اسلامی	۶۴
الف) اعتقاد علمی و عملی به الوهیت و علم و آگاهی الهی	۶۶

۷۰.....	ب) اخلاقیات و رویکردهای پیشگیرانه در جرم‌شناسی اسلامی
۷۰.....	۱) توصیه و تشویق به رعایت تقوا
۷۲.....	۲) دیگر ارزش‌های فردی و اجتماعی پیشگیری در جرم‌شناسی اسلامی
۷۳.....	گفتار چهارم: احکام و مقررات پیشگیرانه دینی در قالب جرم‌شناسی اسلامی
۷۷.....	فصل سوم: رویکردهای پیشگیرانه در جرم‌شناسی اسلامی
۷۷.....	مبحث اول: رویکردهای عام
۷۷.....	گفتار اول: راهکارهای عام پیشگیرانه در آموزه‌های دینی
۸۰.....	گفتار دوم: نقش محبت و تعلیم و تربیت در پیشگیری از جرم
۸۵.....	گفتار سوم: جرم و پیشگیری از وقوع آن از دیدگاه اسلام
۸۹.....	مبحث دوم: نقش دین در پیشگیری از وقوع گناه و جرم
۸۹.....	گفتار اول: نقش مذهب در پیشگیری
۹۲.....	گفتار دوم: مراحل پیشگیری از جرم در آموزه‌های دینی
۹۳.....	الف) عوامل روانی-عقلی در ارتکاب جرم و نحوه پیشگیری از آن
۹۳.....	۱) خودبینی و تدبر دینی
۹۳.....	۲) جهل و نادانی
۹۴.....	۳) خشم و غضب
۹۵.....	۴) شهوت‌پرستی و هوسرشی
۹۵.....	ب) عوامل خانوادگی مؤثر در وقوع جرم و نحوه پیشگیری از آن
۹۶.....	۱) بی‌مهری و سخت‌گیری خانواده
۹۹.....	۲) طلاق
۱۰۰.....	گفتار سوم: عوامل اجتماعی جرم و نحوه پیشگیری از آن
۱۰۲.....	الف) معاشرین فاسد

فصل چهارم: پیشگیری از برخی جرائم اقتصادی و تمامیت معنوی افراد از منظر

۱۰۷.....	جرم‌شناسی اسلامی
۱۰۷.....	مبحث اول: پیشگیری از جرائم اقتصادی در جرم‌شناسی اسلامی
۱۰۷.....	گفتار اول: فقر و محرومیت
۱۱۲.....	گفتار دوم: ثروت‌های نامشروع
۱۱۹.....	گفتار سوم: پیشگیری از جرائم اقتصادی از منظر جرم‌شناسی اسلامی
۱۲۳.....	مبحث دوم: پیشگیری از جرائم علیه حیثیت افراد از منظر جرم‌شناسی اسلامی
۱۲۳.....	گفتار اول: راهکارهای پیشگیری از جرائم علیه عرض و ناموس
۱۲۵.....	الف) سهل نمودن ازدواج
۱۲۵.....	ب) پرهیز از هم‌نشینی با نامحرمان

گفتار دوم: حجاب و نظارت در جامعه	۱۳۱
گفتار سوم: پیشگیری وضعی از برخی جرائم در جرم‌شناسی اسلامی	۱۴۰
گفتار چهارم: پیشگیری از طریق تغییر شرایط محیطی در جرم‌شناسی اسلامی	۱۴۷
الف) از بین بردن یا ضبط آلات و ادوات در جرم‌شناسی اسلامی	۱۴۸
ب) کنترل مکان‌های ارتکاب جرم از منظر جرم‌شناسی اسلامی	۱۴۹
گفتار پنجم: مروری مجدد بر پیشگیری از منظر جرم‌شناسی اسلامی	۱۵۱
فهرست منابع و مآخذ	۱۵۷
دیگر آثار تألیفی پدیدآورنده	۱۶۹

مقدمه

چه خوش است بار دیگری به بی‌همتای متعال بگویم؛ شاکرم، به این حقیر توفیقی دادی که دست قلم شوم و رسالت عظیمی که در حوزه جرم‌شناسی اسلامی را دارم به نحوی تکمیل کنم، باید این بار چنین شروع کنم: ((أَمَّنْ يُجِيبُ الْمَضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَجَعَلَ خَلْفَاءَ الْأَرْضِ آلَهُ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ)) آیه‌ای که بدون تردید حلال مشکلات سرنی در حوزه بشری است. با این مقدمه بار دیگر با افتخار اعلام می‌دارم بدون هیچ گونه تشکیک و وابستگی و به‌دوراز هرگونه امتیاز گیری و امثالهم صرفاً در راه اعتلای اسلام و اقامه حاکمیت عملی به‌دوراز هرگونه تعصب‌گرایی غیرعلمی صرفاً با رویکردی که نشأت گرفته از آموزه‌های وحیانی اسلام ناب محمدی (ص) است مجموعه جرم‌شناسی اسلامی که واقعا در حلقه‌های کفری ایران و جهان اسلام جایخ خالی بود، تکمیل شود. علی‌ایحال در قالب پژوهش حاضر یکی دیگر از بخش‌های جرم‌شناسی اسلامی به‌عنوان پیشگیری از جرم (گناهان جرم‌انگیزی) پس از رساله جامع آن، به رشته‌تقریر درآید. این پژوهش حاصل زحمات محقق گرامی دانشجوی ارزنده اینجانب جناب آقای مهدی طحان دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته فلسفه آزاد اسلامی واحد سمنان می‌باشد که با نمره عالی با موفقیت دفاع شده است. فلذا ترجیح به زحمات علمی که برای اثر حاضر کشیده شده است، بر خودمان واجب دیدیم که البته پس از تکمیل مطالب آن ذیل نظر اینجانب آن را در اختیار عموم پژوهشگران و علاقه‌مندان به این گرایش نوین در حوزه حقوق کیفری ایران و همچنین جهان اسلام قرار دهیم. امید است این خدمت بی‌ادعا موردتوجه قادر بی‌همتا قرار گیرد. در راه چاپ این کتاب عزیزان بسیاری زحماتی متحمل شده‌اند از جمله طراح جلد، صفحه‌آرا و حروف‌چین محترم، همچنین ویراستار محترم که به نحوی از انحاء مختلف برای آماده‌سازی اثر حاضر وقت گذاشته و متحمل زحمت شده‌اند. الخصوص باید از زحمات مدیریت محترم انتشارات مجد جناب آقای دکتر سیدعباس حسینی نیک و دیگر همکاران محترم ایشان کمال تشکر و امتنان را داشته باشم که واقعا در قالب مجموعه همکاران نهایت همکاری را با اینجانبان

داشتند. در پایان باید بگوییم قطعاً اثر حاضر دارای نقضایی است که از اساتید محترم و پژوهشگران و همچنین مخاطبان گرانقدرمان خواهشمند است که ما را از افاضات انتقاد گونه‌شان که راهی در راه پیشرفت خویش و روند علمی خود می‌دانیم بی‌بهره نگذارند در پایان امید داریم اثر حاضر موردنظر واقع گردد.

با تجدید احترام نسبت به مخاطبان
سید محمد رضا موسوی فرد و دیگران
بهار یک‌هزار و سیصد و نود و هشت